

**Центр
досліджень
визвольного
руху**

Науковий збірник

Український визвольний рух

№ 7

Львів-2006
Видавництво «Мс»

Центр досліджень визвольного руху

Редакційна колегія: канд. іст. наук Володимир В'ятрович (відповідальний редактор), Роман Грицьків, проф. д-р іст. наук Ярослав Дашкевич, Руслан Забілий, акад. НАН України Ярослав Ісаєвич, проф. Володимир Косик, проф. д-р іст. наук Микола Литвин, д-р іст. наук Іван Патер, Михайло Романюк, проф. Володимир Стойко.

Український визвольний рух / Центр досліджень визвольного руху, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Львів: Видавництво «Мс», 2006. – Збірник 7. – 312 с.

Збірник продовжує серію наукових публікацій документів, досліджень, спогадів та інших матеріалів, які розкривають різноманітні аспекти діяльності українського визвольного руху, його структур та окремих особистостей.

На обкладинці: Вояки УПА із сотні «Скуби». Коломийщина.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України.

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ УВО ТА ОУН У 1920–1939 РР.

Михайло Ковальчук

Біля витоків УВО: військово-політична діяльність
Є. Коновальця у 1920–1921 рр. 5

ПОЛІТИЧНІ РЕПРЕСІЇ ТА ПРОТИВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА

Геннадій Іванущенко

Репресії на Сумщині – погляд через роки..... 79

ЗАХІДНА УКРАЇНА У 1939–1941 РР.

Олександр Луцький

Львів під радянською окупацією
1939–1941 рр. 89

Інна Федущак

До 65-ї річниці комуністичного злочину
(червень 1941 р.)..... 120

ПЕРІОД ЗБРОЙНОЇ БОРОТЬБИ ОУН І УПА

Володимир В'ятрович

Ставлення ОУН до євреїв (1920–1950 рр.) 155

Іван Патриляк

Український визвольний рух у 1942 р. 208

Олександр Іщук, Наталія Ніколаєва

Діяльність молодіжних структур ОУН у повоєнні роки
(1945–1948 рр.): деякі аспекти проблеми 232

ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН ОУН

Олександр Сич

Закордонний Центр ОУН
(лютий 1945 – лютий 1946 рр.) 243

СИМВОЛІКА

Віталій Манзуренко

Лицарі найвищих бойових нагород УПА в наказах ГВШ 267

ОГЛЯДИ І РЕЦЕНЗІЇ

Володимир Ковальчук

Літопис УПА. Нова серія. – Київ–Торонто: Літопис УПА, 2006. – Т. 8: Волинь, Полісся, Поділля: УПА та запілля. 1944–1946. Документи і матеріали / П. Сохань та ін. (ред.), О. Вовк, С. Кокін (упоряд.). – 1448 с. 289

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Володимир В'ятрович

Міжнародна діяльність ЦДВР 299

Ігор Дерев'яний

Павлокома-2006: примирення чи посилення конфлікту? 303

Відомості про авторів 309

ІСТОРІЯ УВО ТА ОУН У 1920–1939 РР.

Михайло КОВАЛЬЧУК

**БІЛЯ ВИТОКІВ УВО:
ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
Є. КОНОВАЛЬЦЯ У 1920–1921 РР.**

Історія українського націоналістичного руху вже не одне десятиліття залишається об'єктом особливої уваги з боку вітчизняних і зарубіжних дослідників. Але попри появу значного масиву наукової літератури, присвяченої Українській Військовій Організації (УВО) та Організації Українських Націоналістів (ОУН), чимало аспектів цієї тематики залишаються недостатньо вивченими або й взагалі невисвітленими. Зокрема, ми й сьогодні надзвичайно мало знаємо про обставини виникнення УВО на початку 1920-х рр. У працях діаспорних авторів з історії націоналістичного руху¹, а також у численних біографіях його керманіча Євгена Коновальця, що побачили світ на еміграції², початковий етап існування УВО майже не розглядається. Увагу авторів цілковито зосереджено на подіях другої половини 1920-х – 1930-х рр., коли діяльність очолюваної Коновальцем організації набула найбільшого розмаху.

На жаль, мемуарна спадщина учасників націоналістичного руху також не містить докладної інформації щодо зародження УВО. Спогади самого керівника УВО-ОУН Є. Коновальця розповідають головним чином про події 1917–1919 рр., коли їхньому авторові довелося на чолі корпусу Січових стрільців (СС) брати участь у збройній боротьбі за українську державність. Обставин заснування УВО Є. Коновалець фактично не торкається, залишаючи широкий простір для різноманітних інтерпретацій та здогадів. Хоча в мемуарах зазначено, що влітку 1920 р., вже на

¹ Див., напр.: Мірчук П. Нарис історії Організації Українських Націоналістів. – Т. 1. – Мюнхен–Лондон–Нью-Йорк, 1968. – 526 с.

² Кардаш Д. Євген Коновалець. – Прага, [б. д.]. – 22 с.; Тачинський Т. Будівничий держави // Євген Коновалець в десятю річницю смерті. Матеріали до академії. – 1948. – С. 3–10; Олесь О. (Кандиба О.). Євген Коновалець. Нарис про життя, чин і смерть великого українського патріота. – На чужині, 1948. – 29 с.; Мірчук П. Євген Коновалець (у 20-річчя смерті). – Торонто, 1958. – 108 с.; Коваль О. Євген Коновалець на тлі боротьби за державність // Авангард. – 1963. – Ч. 1 (69). – С. 31–35, та ін.